

SERIA MEDALISTICĂ „LES HOMMES ILLUSTRÉS DU SIÈCLE DE LOUIS XIV” DIN COLECȚIA MUZEULUI NAȚIONAL BRUKENTHAL

Radu Gabriel Dumitrescu*, Claudiu Munteanu**

Rezumat: Acest studiu continuă seria de articole care își propun să evidențieze anumite tematici medalistice din colecția Muzeului Național Brukenthal, publicate în numerele precedente ale revistei „*Oltenia. Studii și Comunicări. Arheologie-Istorie*”, de această dată fiind adusă în atenție seria medalistică „*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*” a gravorului Jean Dassier.

Provenind dintr-o familie cu vechi tradiții în arta medaliei, Jean Dassier (1676-1763) și-a desfășurat în principal activitatea ca maestru monetar al monetăriei din Geneva. Faima internațională i-a fost adusă de o succesiune de serii medalistice dintre care una, din păcate incompletă, se găsește și la Sibiu: „*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*”. Această serie a fost realizată între anii 1723-1724 și conține 73 de portrete de personalități care au anul morții „în secolul domniei lui Ludovic XIV”, Muzeul Național Brukenthal deținând în patrimoniul său 32 de exemplare.

Deși incompletă, seria „*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*” aduce un plus de valoare colecției Muzeului Național Brukenthal, având în vedere că opera medalistică a lui Dassier a avut un caracter elitist, s-a adresat unor persoane cu posibilități financiare însemnate, dar și cu un gust artistic rafinat, în stare să aprecieze numeroasele trimiteri la arta antică. Aceste medalii, existente în colecția sibiană, înscriu Muzeul Brukenthal pe harta marilor colecții europene care păstrează în patrimoniul lor lucrări semnate de Jean Dassier.

Abstract: This study continues the series of articles that aim to highlight certain medal themes from the collection of the Brukenthal National Museum, published in previous issues of the magazine “*Oltenia. Studies and Communications. Archaeology-History*”, this time being brought to attention the medal series “*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*” by the engraver Jean Dassier.

Coming from a family with long traditions in the art of the medal, Jean Dassier (1676-1763) worked mainly as a monetary master of the mint in Geneva. His international fame was brought to him by a succession of medal series, one of which, unfortunately incomplete, is also found in Sibiu: “*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*”. This series was made between 1723-1724 and contains 73 portraits of personalities who have the year of death “in the century of the reign of Louis XIV”, the Brukenthal National Museum holding 32 items in its heritage.

Although incomplete, the series “*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*” adds value to the collection of the Brukenthal National Museum, taking into account that Dassier's medallist work had an elitist character, addressed to people with significant financial possibilities, but also with a refined artistic taste, able to appreciate the numerous references to ancient art. These medals, from the Sibiu collection, inscribe the Brukenthal Museum on the map of the great European collections that keep in their patrimony works signed by Jean Dassier¹.

Cuvinte-cheie: Muzeul Național Brukenthal, Jean Dassier, medalii, Filip d’Orléans, Ludovic XIV.

Key-words: Brukenthal National Museum, Jean Dassier, medals, Philip of Orleans, Louis XIV.

Acest studiu continuă seria de articole care își propun să evidențieze anumite tematici medalistice din colecția Muzeului Național Brukenthal, publicate în numerele precedente ale revistei „*Oltenia. Studii și Comunicări. Arheologie-Istorie*”², de această dată fiind adusă în atenție seria medalistică „*Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*” a gravorului Jean Dassier³.

* Doctor, Muzeul Olteniei Craiova, e-mail: rgdumitrescu@mail.com.

** Doctor, Muzeul Național Brukenthal, e-mail: munclaiul@gmail.com.

¹ Mulțumim colegei Valentina Popescu pentru amabilitatea de a traduce aceste rânduri.

² Dumitrescu, Munteanu, 2018, pp. 222-246; Dumitrescu, Munteanu, 2019, pp. 162-173.

³ Forrer, 1904, pp. 512-517.

Medaliile provin din fondul vechi al colecției Muzeului Național Brukenthal din Sibiu. Din păcate, alte informații despre proveniența acestor medalii nu se cunosc.

Provenind dintr-o familie cu vechi tradiții în arta medaliei, Jean Dassier (1676-1763) și-a desfășurat în principal activitatea ca maestru monetar al monetăriei din Geneva. Faima internațională i-a fost adusă de o succesiune de serii medalistice dintre care una, din păcate incompletă, se găsește și la Sibiu: „Les hommes illustres du siècle de Louis XIV”. Această serie a fost realizată între anii 1723-1724 și conține 73 de portrete de personalități care au anul morții „în secolul domniei lui Ludovic XIV”, Muzeul Brukenthal deținând în patrimoniul său 32 de exemplare.

Activitatea medalistului Jean Dassier este puțin cunoscută în România, acest fapt fiind pe deplin explicabil din cauza faptului că operele sale au circulat în Europa Occidentală, în special în zonele care au adoptat Reforma.

Jean Dassier a fost unul dintre cei mai faimoși maeștri medaliști ai vremii sale. Activitatea acestuia nu s-a redus însă doar la realizarea unor medalii, măiestria sa s-a manifestat și în domeniul orologeriei, a decorației realizate din metal pentru diverse obiecte de lux, cum ar fi cutiile de bijuterii, și desigur, cea mai importantă activitate: maestru monetar la monetăria din Geneva.

După o perioadă de ucenicie la Paris, Dassier s-a întors la Geneva la vârsta de 30 de ani, unde a început să lucreze alături de tatăl său la monetărie. Vreme de aproape un secol și jumătate, monetăria Genevei a fost sub conducerea membrilor familiei Dassier, care au continuat în timp tradiția realizării de monede, deși nu toți au avut și preocupări în arta medaliei.

Prima operă medalistică a lui Jean Dassier a fost realizată în colaborare cu gravorul francez Jérôme Roussel între anii 1711 și 1717: o serie de jetoane purtând titlul „Les métamorphoses d’Ovide”, dedicate prințului regent Filip d’Orléans. Aceste jetoane erau destinate unui joc de societate foarte popular în epocă: jocul umbrei. La scurt timp după aceea (între anii 1723-1724), aplicând cunoștințele dobândite la Paris, va realiza seria de medalii de dimensiuni reduse (28 mm) dedicate unor personalități franceze importante din secolul al XVII-lea, reunite sub titlul *Les hommes illustres du siècle de Louis XIV*. Desăvârșirea artei sale se observă în aceste mici opere de artă pe care Dassier le-a creat la vârsta de 47 de ani și pe care le-a dedicat prințului regent Filip d’Orléans.

Ulterior seriei dedicate personalităților franceze, Dassier va realiza o serie de alte medalii în care prezintă reformatori din lumea protestantă. Încurajat de succesul pe care l-a avut în întreprinderea sa, artistul va pleca în două călătorii la Londra în 1728 și 1731, unde va grava o nouă serie medalistică în care a inclus regii Angliei și alte personalități faimoase din istoria regatului.

Realizarea acestor mici opere de artă cum pot fi considerate toate aceste serii medalistice, în care gravorul dovedește forța sa artistică și vaste cunoștințe tehnice, îl desemnează pe Jean Dassier cel mai mare medalist al epocii sale. Sfătuitori în demersurile sale i-au fost Jacques Antoine Arlaud (1668-1743) și Jean-Alphonse Turretini (1671-1737). Arlaud, celebru miniaturist, rămâne în istoria timpului său pentru câteva portrete miniaturale ale lui Ludovic al XIV-lea, Filip d’Orléans, Petru cel Mare și Oliver Cromwell. La rândul său, Jean-Alphonse Turretini (Turretin) a fost un renumit profesor de teologie la Universitatea din Geneva, o autoritate recunoscută internațional în problema reformei religioase, autor a numeroase lucrări de teologie. Prin personalitățile, preocupările și cunoștințele lor, acești oameni de cultură se înscriu în curentul care va face trecerea către Iluminism.

Influența celor doi a fost importantă, ambii oferindu-i sugestii lui Dassier în realizarea medaliilor. În plus, prin relațiile pe care le aveau pe plan european, Arlaud și Turretini vor face cunoscută opera medalistului elvețian. Regentul Filip d’Orléans era marele protector al lui Arlaud, iar sugestia ca seria medalistică *Les hommes illustres du siècle de Louis XIV* să-i fie dedicată regentului probabil că i-a aparținut.

Seria medalistică *Les hommes illustres du siècle de Louis XIV* a fost anunțată pentru prima dată într-un raport al Consiliului de Stat din Geneva din 26 mai 1723. În atenția Consiliului erau aduse 71 de piese din argint, ultimele două fiind realizate un an mai târziu. În august 1723 o listă a medaliilor din serie a fost publicată în *Le Mercure*, pe baza unor informații oferite chiar de Dassier. Personalitățile cărora le-au fost dedicate medaliile erau descrise în ordinea cronologică a anului morții.

În numărul din august 1723 al ziarului nu sunt prezentate decât 67 de medalii, restul fiind realizate la sfârșitul anului sau în cursul celui următor. Piesele descrise erau realizate din argint și Dassier oferea informații celor interesați de unde pot fi cumpărate: atelierul bijutierului Jacques Le Double, supus elvețian, stabilit la Paris.

Cu ocazia prezentării făcute în *Le Mercure*, Dassier dezvăluie sursa de inspirație care a stat la baza seriei medalistice și anume cartea scrisă de Charles Perrault cu aproximativ același titlu *Les hommes illustres qui ont paru en France pendant le XVIIe siècle de Louis XIV* și publicată între anii 1696-1700.

Din cele 73 de portrete ale seriei, 56 sunt direct inspirate din planșele existente în cartea lui Perrault, cu deosebirea că inițial portretele erau pe trei sferturi, iar gravorul le-a transformat în profil. Reversul fiecărei medalii este o dovadă a măiestriei autorului, conținând mici detalii în legătură cu activitatea personalității omagiate, încadrate în anumite tipare. Dacă portretele sunt personalizate, reversul prezintă o varietate restrânsă de simboluri funerare: urne, *putti* și cranii.

Câteva impedimente tehnice au făcut ca varietatea de reversuri să nu fie mare, imaginea fiind schimbată în momentul în care o matriță se deteriorează, iar unele medalii aveau două sau trei variante de revers. Astfel, artistul a preferat o gamă de simboluri care să poată fi valabile pentru mai multe personalități sau schimbările necesare de la un revers la altul să fie minime.

Variind simboluri în jurul ideii de funebru, artistul pune în valoare, prin obiecte cu anumită semnificație, activitatea prin care cel omagiat s-a remarcat: o carte, un glob, stindarde militare sau însemne creștine.

În contrast, aversurile sunt foarte atent executate, personajele, prezentate din profil, au numeroase detalii care le surprind personalitatea, dar și detalii de îmbrăcăminte foarte clar conturate. Alături de politicieni, militari și înalți prelați sunt prezenți în serie profesori, artiști, avocați și poeți.

În septembrie 1724, Dassier a prezentat la Biblioteca din Geneva 70 de medalii din seria analizată, realizate din cupru. Această variantă a seriei este prezentă în colecția Muzeului Brukenthal, după cum se poate observa din catalogul acestui studiu, seturile din argint fiind foarte apreciate și puțin accesibile colecționarilor epocii.

Această serie medalistică a fost considerată de către singurul cercetător de astăzi al operei lui Dassier, William Eisler, drept debutul gravurii ca mare artist recunoscut și apreciat internațional. Încă din primii ani, de când aceste seturi au început să circule, a existat o întregă corespondență între diplomați, artiști și oameni de cultură care le dețineau sau își doreau să le dobândească. Seturile s-au răspândit în zona germană, dar și în Anglia, unde au intrat în cabinetul de medalii al arhiepiscopului de Canterbury, William Wake, în anul 1724⁴.

Până în prezent, seria completă *Les hommes illustres du siècle de Louis XIV* nu se păstrează în nici o colecție publică din România, doar Muzeul Național al Bucovinei din Suceava deținând 36 de piese, unele în dublu exemplar⁵.

Analizând medaliile din colecția Brukenthal cu cele publicate din colecția Muzeului Național al Bucovinei putem observa faptul că cele pe care le prezentăm acum prezintă doar două tipuri de revers: cele cu urnă funerară având deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur, iar de o parte și de alta doi *putti* și cele cu urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*. În schimb, o parte din medaliile din colecția Muzeului Bucovinei prezintă și varianta de revers cu urna funerară pe postament, la baza căreia sunt redată diverse zeități sau alegorii în funcție de personalitatea omagiată⁶. Cu toate că exemplarele din colecția Muzeului Bucovinei sunt mai diverse din punct de vedere al variantei de revers, o parte din medaliile pe care le prezentăm în rândurile de față lipsesc din colecția muzeului sucevean sau prezintă alt tip de revers, lucru pe care l-am evidențiat în catalogul de mai jos.

⁴ Dejan, 2016, pp. 7-29.

⁵ Dejan, 2016, pp. 47-119.

⁶ Dejan, 2016, pp. 26-27.

Deși incompletă, seria *Les hommes illustres du siècle de Louis XIV* aduce un plus de valoare colecției Muzeului Național Brukenthal, având în vedere că opera medalistică a lui Dassier a avut un caracter elitist, s-a adresat unor persoane cu posibilități financiare însemnate, dar și cu un gust artistic rafinat, în stare să aprecieze numeroasele trimiteri la arta antică.

În concluzie, aceste medalii înscriu Muzeul Brukenthal pe harta marilor colecții europene care păstrează în patrimoniul lor lucrări semnate de Jean Dassier și aduc în atenție numeroase exemplare nesemnate în alte colecții din România (cat. nr. 3, 5, 7, 8, 10-16, 20, 21, 23-27, 29, 32).

CATALOG

1. MEDALIA DEDICATĂ LUI JEAN-PAPIRE MASSON (1544-1611).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **PAPIRE – MASSON**. Bust în profil spre stânga, guler plisat de dantelă, iar pe cap o tichie; inițialele gravorului **I. D.**, în stânga bustului.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur, de o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe trei rânduri: **HISTORIO =/ = GRAPHE./ M. I6II**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,8 g. Diametru: 28,41 mm. Axa 12. Grosime: 2,85 mm.

Nr. inv. T 1286/4552.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 52-53 (variantă revers).

2. MEDALIA DEDICATĂ LUI ACHILLES DE HARLAY (1536-1616).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ACHILLES – DE HARLAY**. Bust în profil spre dreapta cu robă cu guler de blană. Jos, în dreapta inițialele gravorului **I. D.**

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur, de o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **P. PRÉSIDENT/ AU PARLEMENT/ DE PARIS./ M. I6I6**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,78 g. Diametru: 28,47 mm. Axa 1. Grosime: 2,76 mm.

Nr. inv. T 1286/4553.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 54-55 (variantă revers).

3. MEDALIA DEDICATĂ LUI JACQUES-AUGUSTE THOU (1553-1617).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **LE PRESIDENT – DE THOU**. Bust în profil spre stânga, guler plisat de dantelă; în partea de jos, în dreapta bustului, inițialele gravorului **I. D.**

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe două rânduri: **HISTORIEN./ M. I6I7**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,84 g. Diametru: 28,08 x 28,18 mm. Axa 11. Grosime: 2,86 mm.

Nr. inv. T 1286/4554.

4. MEDALIA DEDICATĂ LUI SCÉVOLE I DE SAINTE-MARTHE (1536-1623).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **SCEVOLE DE – S.TH MARTHE**. Bust în profil spre dreapta, pe cap o pălărie, guler plisat de dantelă. Jos, în stânga inițialele gravorului **I. D.**

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna

dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **PRESIDENT/ ET TRESORIER/ DE FRANCE./ M. I623**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,41 g. Diametru: 28,17 mm. Axa 1. Grosime: 2,81 mm.

Nr. inv. T 1286/4555.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 56-57 (variantă revers).

5. **MEDALIA DEDICATĂ LUI NICOLAS-CLAUDE FABRI DE PEIRESC (1580-1637).**

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **N · C · FABRI – DE PEIRESC**. Bust în profil spre dreapta, pe cap o tichie.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **CONSEILLER AU/ PARLEMENT DE/ PROVENCE./ M. I637**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,67 g. Diametru: 28,11 x 28,14 mm. Axa 12. Grosime: 2,96 mm.

Nr. inv. T 1286/4556.

6. **MEDALIA DEDICATĂ LUI MAXIMILIEN DE BÉTHUNE, DUCE DE SULLY (1560-1641).**

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **MAXIMILIEN D – E BETHUNE**. Bust în profil spre stânga, cu armură și guler plisat de dantelă. În partea de jos, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe cinci rânduri: **DUC DE SULLY/ PAIR MARESC./ DE FRANCE ET/ MINIST. DEST./ M. J64J**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,42 g. Diametru: 28,13 mm. Axa 11. Grosime: 3,07 mm.

Nr. inv. T 1286/4557.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 58-59 (variantă revers).

7. **MEDALIA DEDICATĂ LUI JEAN DE GASSION (1609-1647).**

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **JEAN DE – GASSION**. Bust în profil spre dreapta, cu armură și mantie. În partea de jos, în dreapta bustului, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe trei rânduri: **MARÉCHAL/ DE FRANCE./ M. I647**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,99 g. Diametru: 28,43 x 28,47 mm. Axa 1. Grosime: 2,79 mm.

Nr. inv. T 1286/4558.

8. **MEDALIA DEDICATĂ LUI VINCENT VOITURE (1598-1648).**

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **VINCENT – VOITURE**. Bust în profil spre stânga, cu guler răsfrânt.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **DE/ L'ACADEMIE/ FRANÇOISE./ M. I648**. În exergă: **I · DASSIER · F ·**.

Cupru. Greutate: 8,59 g. Diametru: 28,57 x 28,79 mm. Axa 11. Grosime: 2,47 mm.

Nr. inv. T 1286/4559.

9. MEDALIA DEDICATĂ LUI PIERRE GASSENDI (1592-1653).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **PIERRE – GASSENDI**. Bust în profil spre dreapta, robă cu guler, încheiată cu șapte nasturi, iar pe cap o tichie. În partea de jos, în dreapta bustului, inițialele gravorului **I. D.**

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe două rânduri: **PHILOSOPHE/ M. 1653**. În exergă: **I · DASSIER ·**

Cupru. Greutate: 9,07 g. Diametru: 28,41 x 28,6 mm. Axa 1. Grosime: 2,32 mm.

Nr. inv. T 1286/4560.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 66-67 (variantă revers).

10. MEDALIA DEDICATĂ LUI JACQUES SIRMOND (1559-1651).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **IACQUES – SIRMOND**. Bust în profil spre stânga, cu robă drapată. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravorului **I · D ·**

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe două rânduri: **JESUITE./ M. 1651**. În exergă: **I · DASSIER ·**

Cupru. Greutate: 10,8 g. Diametru: 28,33 x 28,4 mm. Axa 12. Grosime: 2,88 mm.

Nr. inv. T 1286/4562.

11. MEDALIA DEDICATĂ LUI EUSTACHE LE SUEUR (1616-1655).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **EUSTACHE – LE SUEUR**. Bust în profil spre stânga, cu mantie.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe două rânduri: **PEINTRE./ M. 1655**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,73 g. Diametru: 28,07 x 28,16 mm. Axa 12. Grosime: 2,56 mm.

Nr. inv. T 1286/4561.

12. MEDALIA DEDICATĂ LUI ANTOINE LE MAÎTRE (1608-1658).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ANTOINE – LE MAISTRE**. Bust în profil spre dreapta, cu robă și pe cap o tichie. În partea de jos, în stânga, inițialele gravorului **I · D ·**

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe două rânduri: **ADVOCAT./ M. 1658**. În exergă: **I · DASSIER ·**

Cupru. Greutate: 10,67 g. Diametru: 28,38 x 28,41 mm. Axa 12. Grosime: 2,69 mm.

Nr. inv. T 1286/4568.

13. MEDALIA DEDICATĂ LUI JACQUES SARAZIN (1592-1660).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **IACQUES – SARRASIN**. Bust în profil spre dreapta, cu mantie. În partea de jos, în stânga, inițialele gravorului **I · D ·**

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna

dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **PEINTRE/ ET/ SCULPTEUR./ M. 1666**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,44 g. Diametru: 28,08 x 28,12 mm. Axa 12. Grosime: 2,79 mm.

Nr. inv. T 1286/4565.

14. MEDALIA DEDICATĂ LUI ABRAHAM DE FABERT (1599-1662).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ABRAHAM DE – FABERT**. Bust în profil spre stânga, cu mantie. În dreapta bustului, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe trei rânduri: **MARÉCHAL/ DE FRANCE./ M. 1662**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 11,15 g. Diametru: 28,42 x 28,44 mm. Axa 12. Grosime: 2,82 mm.

Nr. inv. T 1286/4563.

15. MEDALIA DEDICATĂ LUI FRANÇOIS CONTE DE PAGAN (1604-1665).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **LE COM= – TE DE PAGAN**. Bust în profil spre dreapta, cu armură și mantie.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe două rânduri: **JNGENIEUR/ M. 1665**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 11,07 g. Diametru: 28,57 mm. Axa 12. Grosime: 2,68 mm.

Nr. inv. T 1286/4564.

16. MEDALIA DEDICATĂ LUI HENRI DE LORRAINE, CONTE D'HARCOURT (1601-1666).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **H · DE LORR · CO · – D HARCOURT ·**. Bust în profil spre stânga, cu armură. În partea de jos, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **GRAND/ ECUVER/ DE FRANCE./ M. 1666**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 11,04 g. Diametru: 28,46 x 28,48 mm. Axa 12. Grosime: 2,72 mm.

Nr. inv. T 1286/4566.

17. MEDALIA DEDICATĂ LUI SAMUEL BOCHART (1599-1667).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **SAMUEL – BOCHART**. Bust în profil spre stânga, cu robă și pe cap o tichie. În partea de jos, în dreapta bustului, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **PROFESSEUR/ ES LANGUES/ ORIENTALES/ M. 1667**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,74 g. Diametru: 28,05 x 28,16 mm. Axa 12. Grosime: 2,54 mm.

Nr. inv. T 1286/4567.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 82-83 (variantă revers).

18. MEDALIA DEDICATĂ LUI PIERRE SÉGUIER (1588-1672).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **PIERRE – SEGUIER**. Bust în profil spre stânga, cu robă și tichie. La gât poartă Ordinul *Saint-Esprit*. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe trei rânduri: **CHANCELIER/ DE FRANCE./ M. I672**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,82 g. Diametru: 28,42 x 28,44 mm. Axa 12. Grosime: 2,69 mm.

Nr. inv. T 1286/4570.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 84-85.

19. MEDALIA DEDICATĂ LUI ANTOINE GODEAU (1605-1672).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ANTOINE – GODEAU**. Bust în profil spre stânga, cu robă și tichie. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravurului **I · D · F ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe trei rânduri: **EVÉQUE/ DE VENCE/ M. J672**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,46 g. Diametru: 28,12 mm. Axa 12. Grosime: 2,75 mm.

Nr. inv. T 1286/4569.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 86-87 (variantă revers).

20. MEDALIA DEDICATĂ LUI JEAN-BAPTISTE POQUELIN [MOLIÈRE] (1622-1673).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **I. BAP. PO. – DE MOLIERE**. Bust în profil spre dreapta. În partea de jos, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe trei rânduri: **POETE ET/ COMEDIEN/ M. J673**. În exergă: **I. DASSIER. F.**

Cupru. Greutate: 8,28 g. Diametru: 28,19 x 28,24 mm. Axa 1. Grosime: 2,47 mm.

Nr. inv. T 1286/4571.

21. MEDALIA DEDICATĂ LUI ADRIEN VALOIS (1607-1676).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ADRIEN – VALOIS**. Bust în profil spre stânga. În partea de jos, în stânga bustului, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe trei rânduri: **HISTORIOG./ DU ROY./ M. I676**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,11 g. Diametru: 28,15 x 28,24 mm. Axa 12. Grosime: 2,7 mm.

Nr. inv. T 1286/4572.

22. MEDALIA DEDICATĂ LUI GUILLAUME I DE LAMOIGNON (1617-1677).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **GUILLAUME – DE LAMOIGNON**. Bust în profil spre dreapta, cu robă cu blană, pe cap perucă și tichie.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mână dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **P. PRESIDENT/ AU PARLEMENT/ DE PARIS./ M. I677**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,95 g. Diametru: 28,1 x 28,13 mm. Axa 12. Grosime: 2,8 mm.

Nr. inv. T 1286/4573.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 90-93 (variantă revers).

23. MEDALIA DEDICATĂ LUI CLAUDE BALLIN (1615-1678).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **CLAUDE – BALLIN**. Bust în profil spre stânga, cu mantie. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mână dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe două rânduri: **ORFEVRE/ M. I678**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,85 g. Diametru: 28,07 x 28,09 mm. Axa 12. Grosime: 2,66 mm.

Nr. inv. T 1286/4574.

24. MEDALIA DEDICATĂ LUI ROBERT NANTEUIL (1630-1678).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ROBERT – NANTEUIL**. Bust în profil spre stânga, cu mantie, pe cap perucă și tichie. În partea de jos, în stânga, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mână stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe două rânduri: **GRAVEUR./ M. I678**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,66 g. Diametru: 28,4 x 28,42 mm. Axa 12. Grosime: 2,83 mm.

Nr. inv. T 1286/4575.

25. MEDALIA DEDICATĂ LUI OLIVIER PATRU (1604-1681).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **OLIVIER – PATRU**. Bust în profil spre dreapta, cu robă, pe cap perucă și tichie. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mână dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe cinci rânduri: **AVOCAT/ ET DOYEN/ DE L'ACAD./ FRANÇOISE./ M. I681**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,72 g. Diametru: 28,15 mm. Axa 12. Grosime: 2,78 mm.

Nr. inv. T 1286/4576.

26. MEDALIA DEDICATĂ LUI JEAN CLAUDE (1619-1687).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **JEAN – CLAUDE**. Bust în profil spre dreapta, cu robă, pe cap tichie. În stânga, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mână stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **MINISTRE DE/ L'EGLISE REF./ DE CHARENTON/ M. I687**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 11,05 g. Diametru: 28,43 x 28,56 mm. Axa 12. Grosime: 2,84 mm.

Nr. inv. T 1286/4577.

27. MEDALIA DEDICATĂ LUI ABRAHAM DUQUESNE (1610-1688).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ABRAHAM – DUQUESNE**. Bust în profil spre dreapta, cu armură, pe cap perucă. În stânga, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **VICE/ AMIRAL DE/ FRANȚE./ M. I688**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 11,05 g. Diametru: 28,43 x 28,47 mm. Axa 1. Grosime: 2,82 mm.

Nr. inv. T 1286/4578.

28. MEDALIA DEDICATĂ LUI JEAN DE LA QUINTINIE (1626-1688).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **JEAN DE LA – QUINTINIE**. Bust drapat în profil spre stânga, pe cap perucă. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **INTENDANT/ DES JARDINS/ DU ROY./ M. I690**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,16 g. Diametru: 28 mm. Axa 12. Grosime: 2,9 mm.

Nr. inv. T 1286/4579.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 98-99.

29. MEDALIA DEDICATĂ LUI GILLES MÉNAGE (1613-1692).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **GILLES – MENAGE**. Bust în profil spre dreapta, pe cap perucă. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe cinci rânduri: **DE/ L'ACADEMIE/ DE LA/ CRUSCA./ M. I692**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,84 g. Diametru: 28,01 x 28,13 mm. Axa 12. Grosime: 2,72 mm.

Nr. inv. T 1286/4580.

30. MEDALIA DEDICATĂ LUI ANTOINE ARNAULD (1612-1694).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **ANTOINE – ARNAULD**. Bust în profil spre stânga, cu robă brodată pe piept, pe cap o tichie. În partea de jos, în stânga, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe patru rânduri: **DOCTEUR/ DE/ SORBONNE./ M. I694**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 9,77 g. Diametru: 28,12 x 28,15 mm. Axa 12. Grosime: 2,78 mm.

Nr. inv. T 1286/4581.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 104-105 (variantă revers).

31. MEDALIA DEDICATĂ LUI JACQUES DE TOURREIL (1656-1714).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **IACQUES – DE TOURREIL**. Bust drapat în profil spre dreapta, pe cap perucă. În partea de jos, în stânga, inițialele gravurului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară, deasupra un fronton semicircular decorat cu o cunună de laur. De o parte și de alta doi *putti*, cel din stânga se sprijină pe un craniu, iar cel din dreapta sună într-o trompetă și ține în mâna stângă o frunză de palmier. Pe monument legenda pe patru rânduri: **DE/ L'ACADEMIE/ FRANÇOISE/ MI 1714**. În exergă: **I · DASSIER ·**.

Cupru. Greutate: 10,63 g. Diametru: 28,37 mm. Axa 12. Grosime: 2,99 mm.

Nr. inv. T 1286/4582.

BIBLIOGRAFIE: Dejan, 2016, pp. 112-113 (variantă revers).

32. MEDALIA DEDICATĂ LUI NICOLAS MALEBRANCHE (1638-1715).

Gravor: Jean Dassier.

Avers: Legenda circulară: **NICOLAS MA – LEBRANCHE**. Bust în profil spre stânga, pe cap o tichie. În partea de jos, în dreapta, inițialele gravorului **I · D ·**.

Revers: O urnă funerară dreptunghiulară, pe care se sprijină doi *putti*; cel din dreapta sună din trompetă și așează pe urnă o coroană de lauri, iar cel din stânga privește spre el ținând în mâna dreaptă o trompetă. Pe monument legenda pe trei rânduri: **PRÉTRE DE/ L'ORATOIRE./ M. J7J5**. Dedesubt un giulgiu din ale cărui falduri apare un craniu.

Cupru. Greutate: 8,85 g. Diametru: 28,06 x 28,13 mm. Axa 12. Grosime: 2,64 mm.

Nr. inv. T 1286/4583.

BIBLIOGRAFIE

Dejan, M. 2016. *Seriile medalistice „Les hommes illustres du siècle de Louis XIV” și „Les réformateurs de l'Église” ale gravorului Jean Dassier în colecția numismatică a Muzeului Bucovinei din Suceava*. Suceava: Karl A. Romstorfer.

Dumitrescu, R. G., Munteanu, C. 2018. Medaliiile lui Franz Joseph I și ale Elisabetei de Bavaria din colecția Muzeului Național Brukenthal. *Oltenia. Studii și comunicări. Arheologie-Istorie XXV*, pp. 222-246.

Dumitrescu, R. G., Munteanu, C. 2019. Medalii dedicate regelui Ludovic al XIV-lea din colecția Muzeului Național Brukenthal. *Oltenia. Studii și comunicări. Arheologie-Istorie XXVI*, pp. 162-173.

Forrer, L. 1904. *Biographical dictionary of medallists...* . I. London: Spink & Son Ltd.

av

1

rv

av

2

rv

av

3

rv

av

4

rv

av

5

rv

av

6

rv

av

7

rv

av

8

rv

av

9

rv

av

10

rv

av

11

rv

av

12

rv

av

13

rv

av

14

rv

av

15

rv

av

16

rv

av

17

rv

av

18

rv

av

19

rv

av

20

rv

av

21

rv

av

22

rv

av

23

rv

av

24

rv

av

25

rv

av

26

rv

av

27

rv

av

28

rv

av

29

rv

av

30

rv

av

31

rv

av

32

rv